

Fundacja „Rozwój TAK – Odkrywki NIE”
ul. Rycerska 24, Legnica 59-220, Polska
+48 661 863 478
<http://rozwojtak-odkrywkinie.pl>

Legnica, 13 lutego 2019 roku

Fundacja „Rozwój Tak – Odkrywki Nie”
Ul. Rycerska 24
59-220 Legnica
biuro@fundacja.rt-on.pl

**Regionalny Dyrektor Ochrony
Środowiska we Wrocławiu**
Al. Jana Matejki 6,
50-333 Wrocław
sekretariat.wroclaw@rdos.gov.pl

Uwagi Fundacji „Rozwój TAK – Odkrywki NIE” do raportu o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia pn. „Kontynuacja eksploatacji odkrywkowej złoża węgla brunatnego Turów”

Znak sprawy: WOOŚ.4235.1.2015

Działając w imieniu Fundacji „Rozwój TAK – Odkrywki NIE” (dalej Fundacja), niniejszym składam uwagi w postępowaniu dotyczącym oceny oddziaływania przedsięwzięcia pn. „Kontynuacja eksploatacji odkrywkowej złoża węgla brunatnego Turów” na środowisko.

W opinii Fundacji raport oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (dalej Raport) nie spełnia wymogów określonych m.in. w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a) Ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Dz. U. 2008 Nr 199 poz. 1227 (dalej Ustawa) (brak w Raporcie należytego rozważenia wpływu kopalni na zdrowie i życie ludzi). Ponadto Raport nie spełnia wymogów art. 66 ust. 1 (brak informacji umożliwiających analizę kryteriów wymienionych w art. 62 ust. 1) oraz art. 66 ust. 1 pkt. 3b Ustawy (brak należytego rozważenia skumulowanego oddziaływania kopalni i elektrowni na powietrze).

W Raporcie podane są informacje o przekroczeniach jakości powietrza w dzielnicach Trzciniec oraz Zatonie w Bogatyni w latach 2020-2038, w wyniku realizacji przedsięwzięcia, dla którego inwestor stara się uzyskać decyzję środowiskową. Nie przeanalizowano jednak wpływu tych przekroczeń na zdrowie i życie ludzi. Nie zostało określone np. w jaki sposób przełożą się one na negatywne efekty zdrowotne, wzrost zachorowań, utraconych dni pracy, hospitalizacji itp.

Fundacja „RT-ON” jest formalno-prawną reprezentacją Ogólnopolskiej Koalicji „Rozwój TAK - Odkrywki NIE” obywatelskiego ruchu na rzecz powstrzymania planów budowy nowych kopalni węgla brunatnego metodą odkrywkową oraz przeprowadzenia Polski z ery kopalnej do ery odnawialnej.

W piśmie z 05.04.2018 roku¹ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Delegatura w Jeleniej Górze (dalej Delegatura WIOŚ) stwierdza, że nie wykonywał opracowań i raportów określających wpływ PGE GIEK Oddział Elektrownia Turów i Oddział Kopalnia Węgla Brunatnego Turów w Bogatyni na jakość powietrza oraz środowisko wodne. W dalszej części pisma Delegatura WIOŚ informuje, iż ostatnia kontrola jakości powietrza w kopalni węgla brunatnego Turów została przeprowadzona w 2016 roku.

Co więcej w piśmie stwierdzono, iż „do głównych źródeł emisji z terenu Kopalni Węgla Brunatnego Turów należą: 1. Wyrobisko górnicze”, a następnie „Zasięg oddziaływania emisji pyłu z wyrobiska zależy od naturalnej wymiany powietrza w odkrywce oraz warunków meteorologicznych.” i dalej „Oddziaływanie jest największe w okresie letnim, gdy mamy do czynienia z suchą, pozbawioną roślinności powierzchnią gruntu, ale także w okresach suchych i bezśnieżnych”.

Stan ten potwierdza ekspertyza Łukasza Adamkiewicza „Opracowanie o wpływie kopalni odkrywkowej i elektrowni Turów na zdrowie”² przygotowana dla Fundacji „Rozwój TAK – Odkrywki NIE” (w załączeniu) na podstawie danych z Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia, a następnie aktualizowana na podstawie danych z Raportu (aktualizacja w załączeniu). Podkreślić należy, że samo funkcjonowanie kopalni odkrywkowych również wiąże się z emisją pyłów, co z kolei wpływa na zdrowie. W przypadku odkrywki pył jest naturalnie unoszony, jak na pustyni, czyli nawet bez spalania węgla dochodzi do emisji zanieczyszczeń pyłowych. Ekspertyza autorstwa Łukasza Adamkiewicza pozwala sparametryzować wpływ zdrowotny kopalni odkrywkowej Turów w latach 2020-2038 na podstawie danych z Raportu o planowanym wydobywaniu. I tak w latach 2020-2038 corocznie emisja z kopalni Turów odpowiedzialna będzie za:

- Przedwczesne zgony: 2 w Polsce oraz od 5 do 7 (w zależności czy przyjmie się wydobywanie na poziomie 9 mln ton rocznie czy 11,5 mln ton rocznie) w innych krajach,
- Przewlekłe zapalenia płuc u osób powyżej 20 roku życia: 2 zachorowania w Polsce oraz od 4 do 5 za granicą,
- Zapalenia oskrzeli wśród dzieci: od 12 do 16 przypadków w Polsce oraz od 24 do 31 za granicą,
- Dni chorobowe: od 539 do 688 w Polsce oraz od 2428 do 3103 za granicą,
- Napady astmy u dzieci i młodzieży (6-18 lat): od 299 do 382 w Polsce oraz od 597 do 762 za granicą.

Należy podkreślić, że przytoczone powyżej wartości dotyczą wartości rocznych i uwzględniają tylko emisję z samej kopalni odkrywkowej Turów. Roczne oddziaływanie skumulowane, a więc uwzględniające negatywne efekty zdrowotne spalania węgla brunatnego z kopalni odkrywkowej Turów w elektrowni Turów (a jednocześnie nie uwzględniające negatywnych efektów spalania węgla brunatnego z odkrywki Turów przez gospodarstwa domowe oraz zakłady inne niż elektrownia Turów) jest wielokrotnie wyższe i wynosi odpowiednio:

- Przedwczesne zgony u osób powyżej 30 roku życia: od 52 do 67 w Polsce oraz od 186 do 237 za granicą
- Przewlekłe zapalenia oskrzeli: od 30 do 39 w Polsce oraz od 75 do 95 za granicą
- Zapalenia oskrzeli wśród dzieci: od 188 do 240 w Polsce oraz od 456 do 582 za granicą
- Dni chorobowe: od 17666 do 22574 w Polsce oraz od 66008 do 84343 za granicą.

Dodatkowo w cytowanym wcześniej piśmie Delegatury WIOŚ z dnia 05.04.2018 zawarte są informacje o przekroczeniach jakości powietrza na Osiedlu Zatonie oraz Trzciniac w Bogatyni:

„W latach 2016 i 2017 do WIOŚ wpływały interwencje mieszkańców Bogatyni (Osiedla Zatonie) na nadmierne zapylenie w tym rejonie spowodowane lokalnym oddziaływaniem Kopalni Węgla Brunatnego Turów.

W związku z tym WIOŚ we Wrocławiu w okresie od 10.02.2017 r. do 06.06.2017 r. oraz od 03.10.2017 r. do 01.01.2018 r. przeprowadził pomiary emisji pyłu PM10 na terenie Osiedla Zatonie przy ul. Francuskiej. Miejsce lokalizacji stanowiska pomiarowego wskazane zostało przez wnoszących interwencję, w bliskim sąsiedztwie wyrobiska Kopalni. W wyniku pomiarów stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu pyłu PM10 w powietrzu (24 godz.) z częstotliwością większą od dopuszczalnej (67 razy), przy czym znacznie większe wartości stężeń pyłu PM10 rejestrowano na początku roku 2017, w niedługim czasie po wystąpieniu awarii, natomiast pod koniec 2017 roku poziom stężeń pyłu PM10 wyraźnie zmalał. Sprawozdanie z badań/pomiarów nr 01/2018/PPA z dnia 3.01.2018 roku stanowi załącznik 5.

Interwencje nasiliły się po dniu 27 września 2016 roku. Zwiększona w tym okresie uciążliwość niezorganizowanej emisji pyłu z Kopalni Węgla Brunatnego Turów spowodowana była osuwiskiem jakie wystąpiło na zwałowisku wewnętrznym. Z powodu awarii zniszczeniu uległa znaczna część eksploatowanych w tym rejonie przenośników taśmowych i zwałowanie odpadów paleniskowych przez pewien okres prowadzono w trybie awaryjnym. Wyniki pomiarów prowadzonych na tym stanowisku w wyżej podanym okresie są między innymi odzwierciedleniem sytuacji, która miała miejsce po wystąpieniu awarii oraz efektów działań związanych z likwidacją skutków awarii, prowadzonych w Kopalni.

Z informacji przekazanej do tut. Delegatury przez PGE GiEK S.A. wynika, że zakończono odbiór produktów paleniskowych w trybie awaryjnym.”

W Raporcie nie opisano wpływu planowanej inwestycji na zdrowie, ograniczając się do bardzo technicznej analizy przekroczeń dopuszczalnych norm jakości powietrza. Takie podejście nie spełnia wymogów ustawowych. Art. 3 ust. 2 Ustawy brzmi „Ilekczo w ustawie jest mowa o oddziaływaniu na środowisko rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi”, zaś artykuł 62 ust. 1 pkt. 1) lit. a) stanowi: „W ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko określa się, analizuje oraz ocenia: 1) bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na: a) środowisko oraz ludność, w tym **zdrowie i warunki życia ludzi**, zaś art. 63 ust. 1 pkt. 1) lit. g) Ustawy brzmi: „Obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania

przedsięwzięcia na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko stwierdza, w drodze postanowienia, organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, uwzględniając łącznie następujące kryteria: 1) rodzaj i charakterystykę przedsięwzięcia, z uwzględnieniem: g) **zagrożenia dla zdrowia ludzi, w tym wynikającego z emisji.**

Obecnie w gminie Bogatynia z powodu zanieczyszczeń powietrza **co roku umiera przedwcześnie ok. 30 osób.** Fatalna jakość powietrza przyczynia się ponadto do ok. **140 dodatkowych przypadków zapalenia oskrzeli** wśród dzieci, a także **12 000 dni absencji w pracy**².

Fundacja wnioskuje o uzupełnienie Raportu o informacje o wpływie planowanej inwestycji na zdrowie mieszkańców zarówno gminy Bogatynia, jak również narażonych na oddziaływanie emisji z kopalni Turów i elektrowni Turów mieszkańców gmin Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Czeskiej.

Z poważaniem
Tomasz Waśniewski
Prezes Zarządu Fundacji

W załączeniu:

1. Ł. Adamkiewicz, K. Skotak, *Oddziaływanie środowiska atmosferycznego na zdrowie człowieka,*
2. Ł. Adamkiewicz, K. Skotak, *Oddziaływanie środowiska atmosferycznego na zdrowie człowieka - Aktualizacja*
3. Pismo Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Delegatura w Jeleniej Górze, z 05.04.2018

---

¹ Pismo Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Delegatura w Jeleniej Górze z 05.04.2018 roku do Stowarzyszenia Ekologicznego „Eko-Unia” – w załączniku nr 3

² Ł. Adamkiewicz, K. Skotak, *Oddziaływanie środowiska atmosferycznego na zdrowie człowieka,* opracowanie badań realizowanych na na zlecenie Uniwersytetu Wrocławskiego w ramach projektu *System prognoz stężeń zanieczyszczeń powietrza i warunków biometeorologicznych jako element oceny jakości życia – LIFE-APIS/PL,* finansowanego ze środków Unii Europejskiej oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. – w załączniku nr 1